

Ennakointiajattelu tukena muutoksissa – Signaaleista tulevaisuustarinoihin

Kuntaliitto 7.6.2017

Mira Lehti
Harri Jalonen

*Ennakoinnin lyhyt käsikirja
ja suomenkieliset materiaalit
julkaistaan elokuussa!
www.turkuamk.fi/innosi*

@Jalonen

@mmlehti

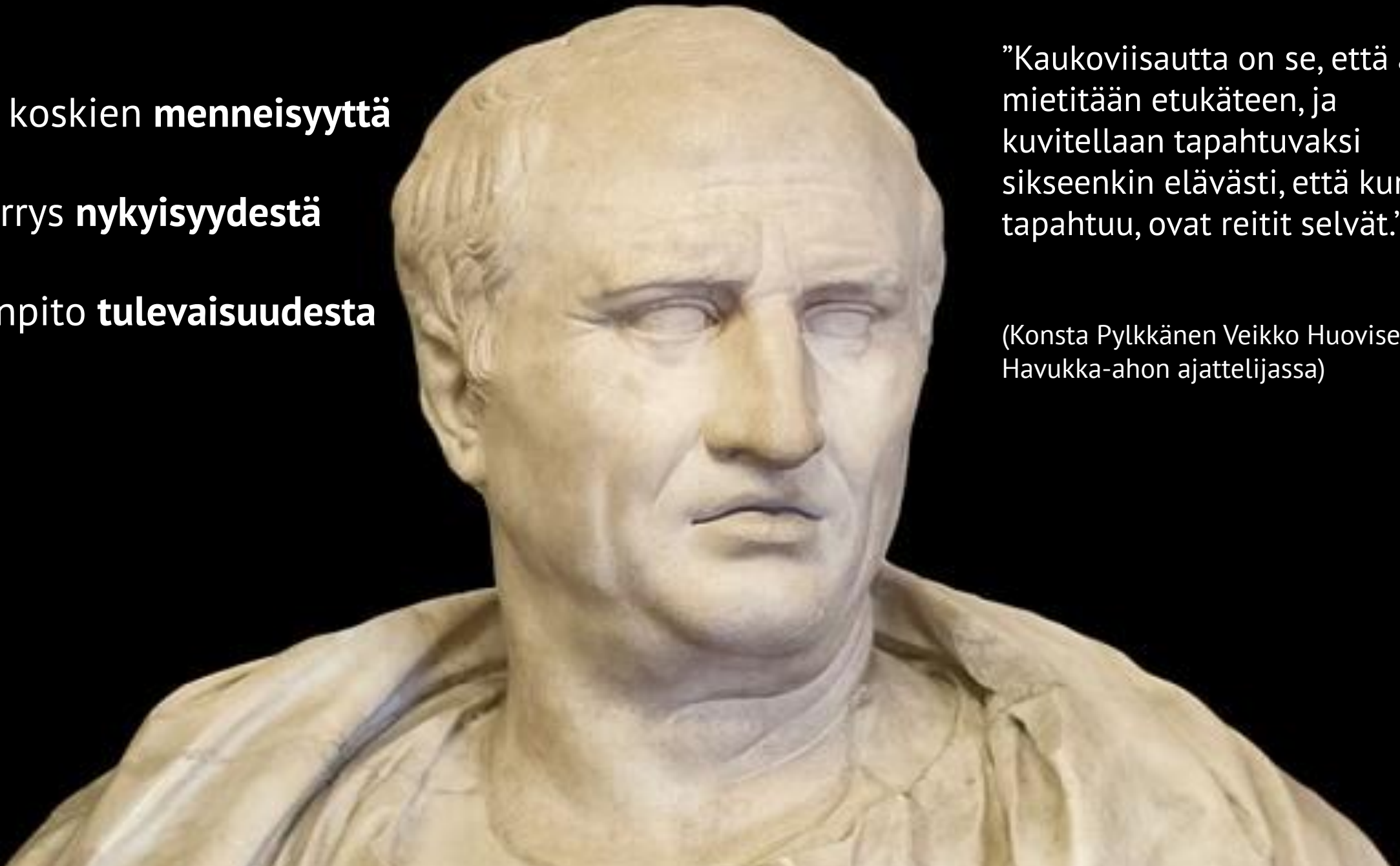
We wanted flying cars, instead we got 140 characters.

Muisti koskien **menneisyyttä**

Ymmärrys **nykyisyydestä**

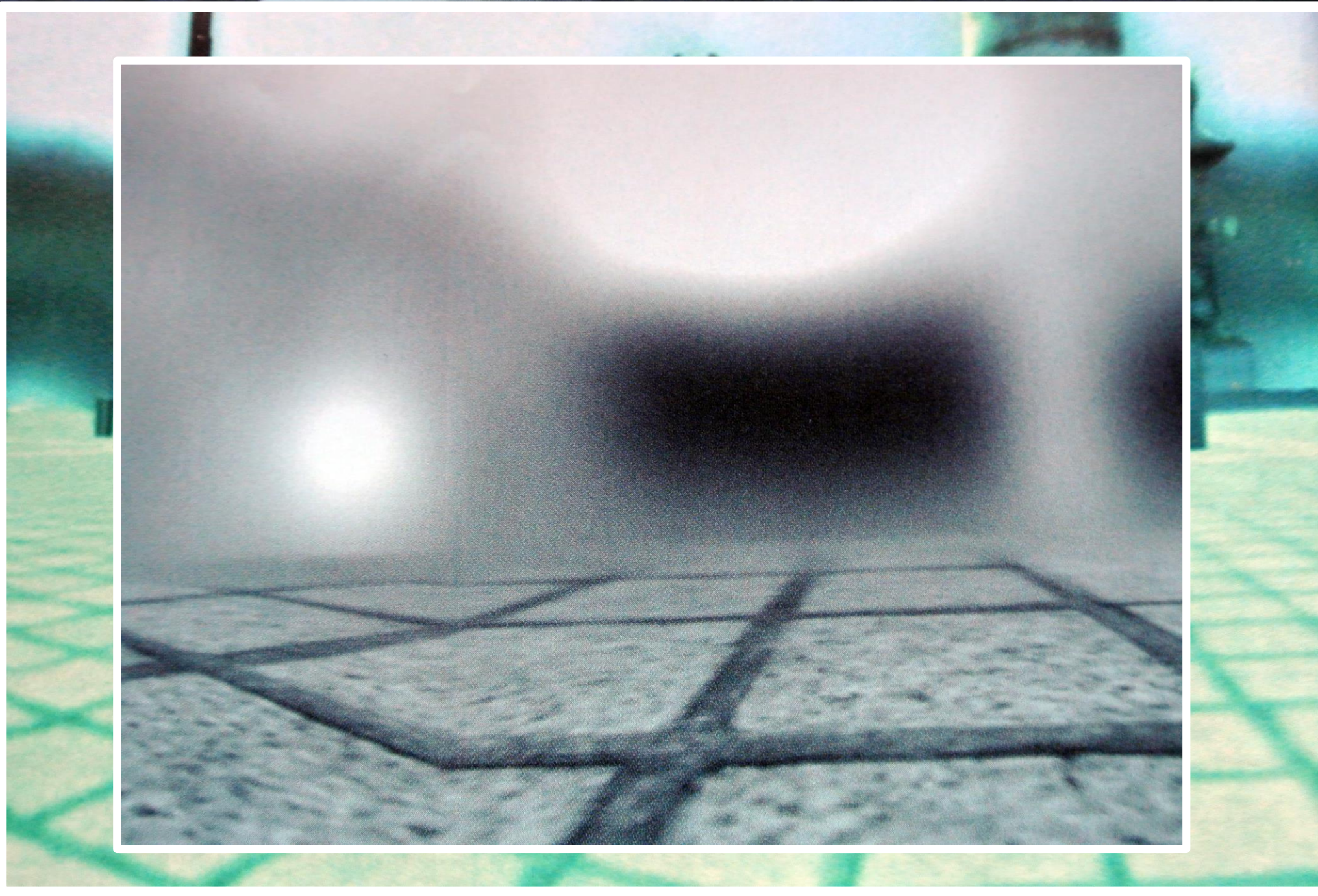
Huolenpito **tulevaisuudesta**

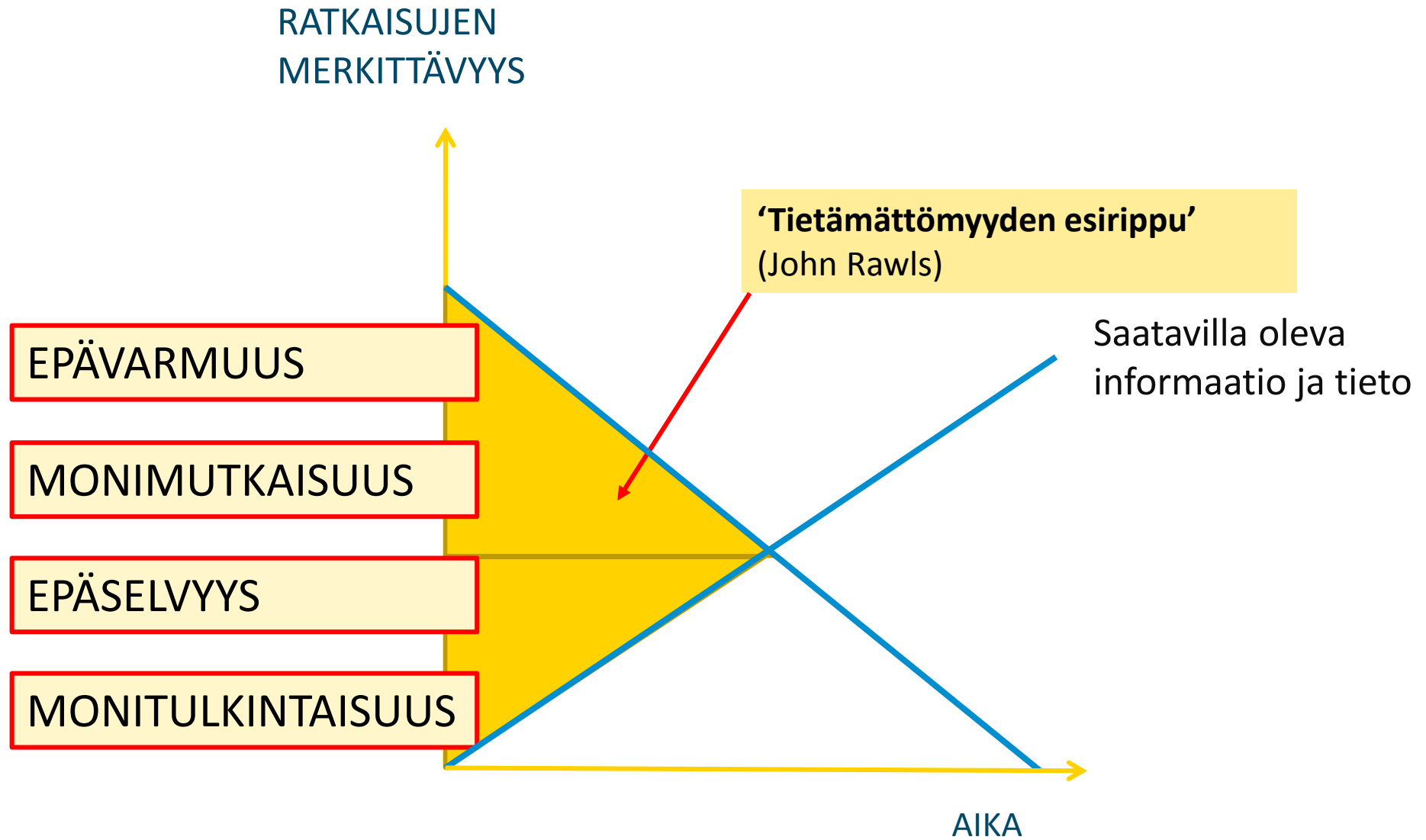
”Kaukoviisautta on se, että asiat mietitään etukäteen, ja kuvitellaan tapahtuvaksi sikseenkin elävästi, että kun se tapahtuu, ovat reitit selvät.”

(Konsta Pylkkänen Veikko Huovisen Havukka-ahon ajattelijassa)

EPÄVARMUUS

The world of
known unknowns

MONIMUTKAISUUS

‘vähentäminen’
‘rationaalinen järkeily’

EPÄSELVYYS

MONITULKINTAISUUS

The world of
unknown unknowns

‘kohtaaminen’
‘puntaroiva merkityksellistäminen’

MENNYT

Toiminnalliset,
kognitiiviset ja
poliittiset lukkiumat

NYKYISYYS

'mahdollisuuksien avaruus'

TULEVA

Tietämättömyys
Determinismi
Emergenssi

Kehityspolku

Tulevaisuuskuvat

Ennakoinnilla luodaan
tarttumapintaa
onnekkaille
sattumille?

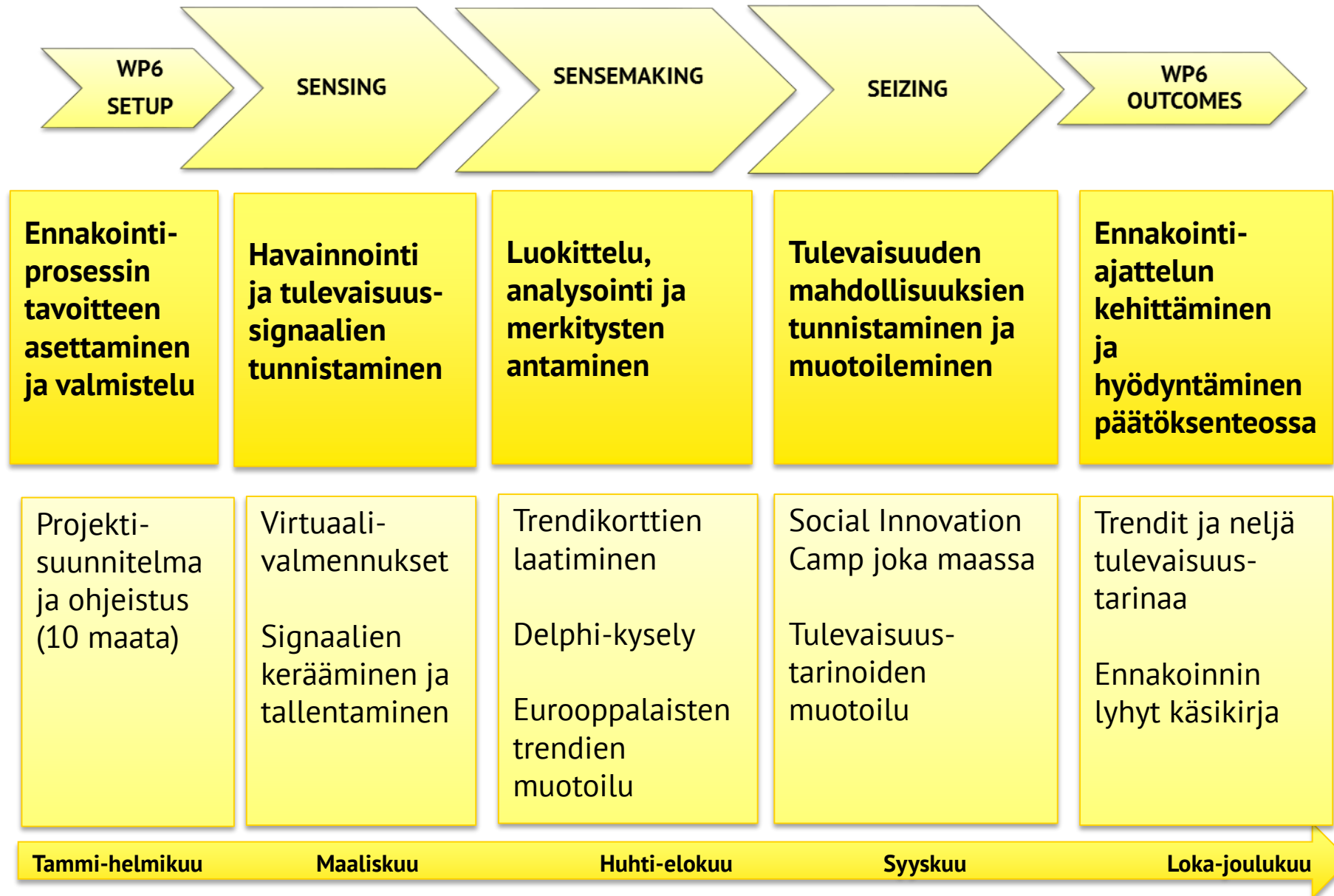
Eurooppalaisen ennakointiprosessin toteutus

- InnoSi-hankkeessa tutkimuskohteena eurooppalaisen hyvinvointipolitiikan muutos ja sosiaaliset innovaatiot
- Ennakointityöpaketin tehtävä on selvittää ja jäsentää, miten ennakointia voidaan hyödyntää päätöksenteossa ja tukena muutoksessa

Hyvinvoiva eurooppalainen vuonna 2027

InnoSi-projektin ennakointiprosessi

Signaalien kerääminen

SIGNAALEJA

- kerättiin 10 maassa 116 hengen voimin
- tallennettiin Pinterestiin yli 1600 kpl

TEEMAT

- Kasvatus ja vanhemmuus
- Ikääntyminen ja vanhukset
- Maahanmuutto ja pakolaiset
- Talous ja työmarkkinat

HOLISTINEN LÄHESTYMISTAPA

- Sosiaaliset tekijät
- Teknologia
- Ympäristö
- Talous
- Poliitiikka
- Lainsäädäntö
- Etiikka
- Demografia

- Datan luokittelu ja analysointi maakohtaisesti
- Vertailu ja jatkoanalyysi: yhtäläisyydet ja poikkeamat maiden välillä

TRENDIKORTTIEN MUOTOILU

- Yhdeksän eurooppalaisen trendin arviointi ja kehittäminen Delphi-kyselyn palautteen avulla

ESIMERKKEJÄ TRENDEISTÄ

Kaikki trendit luettavissa: www.turkuamk.fi/innosi

Esimerkki
eurooppalaisesta
trendikortista

DIGITALIZATION OF EVERYTHING

FROM SCATTERED
DEVICES TO DIGITALLY
ENABLED SERVICES AS A PART
OF EVERYDAYLIFE

The rapid development of digital technologies (e.g. artificial intelligence, machine learning, internet of things, big data, mobile technology, virtual reality) has enabled solutions that can be used for helping or substituting human labour. Digital technology will disrupt welfare services and provide opportunities to new kind of welfare services. Digitization probably also transforms attitudes related to individuals' responsibilities. Individuals are expected to act as co-producers ("prosumer") of welfare services.

DRIVING FORCES

- ❖ TECHNOLOGICAL ADVANCEMENT
- ❖ PUBLIC FINANCE DEFICIT / NEED FOR PRODUCTIVITY
- ❖ AGING POPULATION
- ❖ WELFARE SECTOR IS SEEN AS AN APPEALING BUSINESS OPPORTUNITY
- ❖ PEOPLE'S APPEAL TO NEWNESS

KEY WORDS

Digitization, technology, welfare service, digital disruption

SOSIAALISET LIIKKEET

Paikallisesta toiminnasta nopeasti muodostuviin maailmanlaajuisiin liikkeisiin

Digitalisaatio ja tiedon saavutettavuus lisäävät ihmisten sosiaalista tietoisuutta epäkohdista tai asioiden tilasta, mikä edistää eri asioiden tai arvojen ympärille syntyvien liikkeiden muodostumista.

Toiminnan spontaanius korostuu vakiintuneiden järjestöjen ja pitkäaikaisen sitoutumisen sijaan.

Sosiaalisen median kanavien nopea kasvu on muuttanut poliittista keskustelua. Se on vaikuttanut ilmiöiden syntymiseen ja leviämiseen kahtalaisesti: paikallisista kysymyksistä tulee nopeasti globaaleja ja globaalit ilmiöt tulevat ihmisiä lähelle.

YRITYSTEN YHTEISKUNTAVASTUU

Hyväntekeväisyydestä ja viherpesusta kohti sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää liiketoimintaa

Yritykset etsivät innovatiivisia ja eettisesti ja sosiaalisesti kestäviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Yhteisötalous ja sosiaalinen yrittäjäyys on kasvussa, vaikkakin se on vielä marginaalissa.

Julkisen sektorin odotetaan kehittävän rahoitusmalleja, jotka houkuttelevat yksityisiä sijoittajia. Julkisen sektorin rooli palveluntarjoajana kapenee ja syntyy kumppanuuksia järjestöjen ja yritysten kanssa.

SENIORIT VOIMAVARANA

Hoivattavista eläkeläisistä yhteisöjen kokeneeksi voimavaraksi

Ratkaisuja julkisten palveluiden lisäksi vapaaehtoistyöhön ja yhteisön vastuunkantoon perustuvista palveluista sekä sukupolvienvälisistä hoivaratkaisuista.

Ikäihmiset ovat kuluttajina ja asiakkaina tärkeä ryhmä, mikä otetaan huomioon tuotteiden ja palveluiden suunnittelussa ja kohdentamisessa senioreille.

Aktiivinen osallistuminen tukee senioreiden omaa hyvinvointia ja säästää hyvinvointipalveluiden kustannuksia. Toiseksi ikäihmisten antama panos on arvokas itsessään (esimerkiksi lastenlasten hoitaminen tai järjestötoiminta).

UUDELLEENMUOTOILTU TYÖ

Perinteisestä työntekijäroolista kohti uusia arvonluonnin tapoja

Työn luonne muuttuu esimerkiksi työtehtävien automatisoinnin myötä. Tietotyön sekä korkean osaamisen merkitys korostuu.

Perinteinen palkkatyö vähenee samalla kun jakamistalous ja digitaaliset alustat synnyttävät uusia työmahdollisuuksia. Digitaaliset joukkorahoitusalueet luovat mahdollisuuksia uusille innovaatioille ja pienyrittäjyydelle.

Itsensä työllistäminen yleistyy ja osin yrittäjyyteen ajaututaan myös vastoin tahtoa. On riski, että kasvaa työssäkäyvien köyhien joukko.

- InnoSI-hankkeessa muotoiltiin tulevaisuustarinat neljälle eri ikäiselle eurooppalaiselle Williamille (71), Assimille (38), Heidille (50) ja Lauralle (29)
- Pohjatyö tehtiin Social innovation camp-työpajoissa kymmenessä maassa
- Jokaisen trendin kohdalla arvioitiin uudelleen persoonan näkökulmasta
  - Jos tämä muutos toteutuu, miten se vaikuttaa yksilön elämään?
  - Miltä ihmisten arki näyttää vuonna 2027?
- Lopputuloksena helposti lähestyttäviä ja selkeitä tulevaisuustarinoita ihmisistä ja heidän arjestaan

ESIMERKKI TULEVAISUUSTARINOISTA

Kaikki tulevaisuustarinat luettavissa: www.turkuamk.fi/innosi

Senior citizen William, 71

LIFE SITUATION:

- Retired, worked as an electrician
- Lives independently in a nice suburb
- Wife died a couple of years ago and his children live far away
- Interested in: sports
- Health: overweight, but still in quite good condition. The first symptoms of Alzheimer have appeared.

INSPIRED/MOTIVATED BY:

- learning new things

NEEDS AND WISHES:

- He likes children and would like to help families in the neighbourhood.
- He is missing company for e.g. attending sports events.

CHALLENGES AND STRUGGLES:

- Deterioration of physical and mental health
- Coping at home and taking care of daily chores
- Friends passing away and long distance to family members lead to loneliness
- Lack of IT competence

William (81, vuonna 2027) – Not a retired pensioner but an active citizen

81-vuotiaalla Williamilla ei ole pulaa ikätovereista. Toisen maailmansodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ovat jättäneet jälkensä eurooppalaisiin hyvinvointiyhteiskuntiin. William asuu monien 80 vuotta täyttäneiden tavoin itsenäisesti ja pärjää arjessa teknologian ja lähiyhteisönsä tukemana. Markkinoille tullut uusi lääke on hidastanut merkittävästi Alzheimerin etenemistä.

Arkisin William nauttii aamiaisen naapuriperheen luona. Järjestely on otollinen molemmille osapuolille, sillä William pitää seuraa perheen lapsille ennen heidän kouluun lähtöään. Lapsille Williamin kanssa vietetyt hetket ovat mieluisia, sillä Williamilla on tapana kertoa heille paitsi elämästään myös Eurooppaa mullistaneista kehityskuluista. Neuvostoliiton romahtaminen ja Berliinin muurin murtuminen ovat lapsille liian kaukaista historiaa, mutta koko 2010- ja 2020-luvun kestänyt muuttoliike on asia, josta lapset kysyvät mielellään, sillä heidän kaveripiirissään on edustettuna toistakymmentä eri kansallisuutta. Lapsista on vaikea uskoa, että näin ei ole aina ollut.

Omaan perheeseensä William pitää yhteyttä pääasiassa virtuaalisesti, mikä on helppoa nykyisten tekoälyä (artificial intelligence) ja puhetunnistusta (speech recognition) hyödyntävien laitteiden avulla. Williamin lapset ovat organisoineet viikoittaisen internet-verkon yli toteutettavan perheaterian, joka paitsi tuo eloa Williamin arkeen myös antaa myös Williamin ulkomailla asuville lapsille ja lastenlapsille ikkunaan vanhaan kotimaahansa.

Teknologia helpottaa Williamin arkea. William miettii, että sairaanhoitajan tarjoaman hoivarobotin vastustaminen tuntuu nyt jo hieman huvittavalta, koska sen tuoma apu kotona pärjäämisessä on vertaansa vailla. Robotti hoitaa lääkeannostelun ja muistuttaa säännöllisistä ruoka-ajoista ja muista arjen askareista.

Liikunta on aina ollut osa Williamin elämää. Nuorempana William oli aktiivijalkapalloilija, nyttemmin aktiivinen jumppaaja ja intohimoinen penkkiurheilija. Leskeksi jäätyään William on osallistunut viikoittain virtuaaliäijien jumppaan. Jumppa on todellista, virtuaalista vain sen ohjaaminen. Yhteisöllisyys syntyy reaaliaikaisesti välitetystä kuvasta ja äänestä Williamin ja muiden omissa kodeissaan jumppaavien äijien välillä. Penkkiurheilijana William seuraa erityisesti jalkapalloa. Laji on ollut tärkeä osa hänen elämänsä aina 1960-luvulta lähtien ja tätä nykyä hän onkin jalkapallon kävelevä (joskin aika ajoin rollaattoriin turvautuva) tietosanakirja.

Alzheimeria sairastava William hämmästyttää sukulaisiaan ja tuttaviaan muistoilla, joita liittyy jalkapalloon. Williamin lastenlapset ovatkin ylpeästi sanoneet, että ukki saattaa unohtaa kotiavaimensa, muttei koskaan derby-otteluissa näkemiään maaleja. William kuuluu myös paikallisen jalkapalloklubin senioripiiriin, jota sponsoroi monikansallinen sähköyhtiö, hänen vanha työnantajansa. Senioripiiriläiset noudetaan katsomaan kotiotteluita, minkä lisäksi he saavat jalkapallojunioreilta apua raskaissa kotitöissä. Senioripiiriläiset ovat tarinoineen odotettuja vieraita jalkapalloklubin tapahtumissa.

FROM SIGNALS TO FUTURE STORIES

A HANDBOOK FOR APPLYING
FORESIGHT IN THE FIELD OF WELFARE

Englanninkielinen ennakointiopas
luettavissa ilmaiseksi verkossa
([linkki oppaaseen](#))

Löydät sen myös osoitteesta:
loki.turkuamk.fi
→ From Signals to Future Stories

Suomenkieliset materiaalit julkaistaan
elokuussa Turun AMK:n ja Kuntaliiton
internetsivuilla.